

Stärker kunskapen om terrorbrott i socialt arbete

Vi möter ordet "terrorbrott" inte minst i mediernas rapportering av till exempel olika attentat runtom i världen. **Katie Cohen** är psykolog och analytiker vid Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) och hennes senaste bok ger på ett lättillgängligt sätt förklaringar om terrorbrott såväl historiskt som i vår egen samtid. Bokens titel är kort: *Terrorbrott*, men innehållet är mycket brett och därmed mångfacetterat. Här får läsaren veta mer om olika viktiga teorier, förklaringar och definitioner men även kunskap för att kunna förhålla sig kritisk till dessa. Det här är en bok som ger ett helhetsperspektiv utan att bli splittrad.

Terrorbrott är nyutkommen i Libers serie *Kriminologiska perspektiv* som har **Charlotta Thodelius**, universitetslektor i kriminologi vid Högskolan i Borås och **Micael Björk**, professor i sociologi vid Göteborgs universitet, som redaktörer.

Hur definieras då ett terrorbrott? Syftet med terrorbrott är att gärningspersonen eller grupperingen strävar efter att skapa rädslor, panik, hat eller hämnd i offentligheten, det vill säga hos allmänheten. På så vis vill man försöka utlösa olika politiska konsekvenser av det egna handlandet. I boken ges flera exempel från olika länder på terrorbrott och attentat som har begåtts av olika organisationer men även av ensamagerande gärningspersoner. Läsaren får en genomgång av taktik, motiv och kommunikation som kännetecken för terrorismen men även av terrorismens historia och utvecklandet av terrorism och extremistiska ideologier.

Här beskrivs även hur en ensam person kan radikaliseras och vilka drivkrafter som kan finnas bakom att någon utvecklas till terrorist. Läsaren får veta mer om relationen och kopplingarna mellan incel-kultur, det vill säga den

internetbaserade subkultur som består av män som själva upplever sig vara förhindrade att etablera sexuella relationer, med terrorism. Författaren redogör också för att fattigdom och social orättvisa tidigare ofta varit situationsfaktorer som har legat bakom radikaliseringsprocesser.

Författaren skriver:

"Denna hypotes anses i dag ha ett lågt förklaringsvärde, då det för det första finns många terrorister som kommer från relativt goda förhållanden och för det andra, den absoluta majoriteten av fattiga och utstötta individer i världen inte radikaliserar. Däremot är många eniga om att en upplevelse av orättvisa är en faktor som driver många radikaliseringsprocesser".

Terrorbrott vänder sig till studenter på flera högskoleutbildningar: kriminologi, juridik, psykologi, sociologi och polisprogrammet. Men jag tror också att den är ett väldigt viktigt bidrag till studenter på socionomprogrammet och för yrkesverksamma socialarbetare. Exempelvis finns det få socialarbetare som har erfarenhet av att arbeta mot radikalisering. Hur ser det vetenskapliga kunskapsutnyttjandet ut för socialarbetare som arbetar inom området i dag? Och hur kan ett sådant kunskapsutnyttjande utvecklas och spridas till fler inom socialt arbete? Boken är mycket värdefull då den beskriver sådant som orsaker till radikalisering och vilka som potentiellt har störst risk att påverkas och drabbas. I texten konstateras att det framför allt är socialt isolerade individer som har störst risk för självradikalisering. Men det finns även andra aspekter som är viktiga utifrån socialt arbete. Det handlar om vad Katie Cohen beskriver som *"terrorismens osynliga konsekvenser"*. När vi tar del av medierapporteringen om terrorbrott beskrivs inte alltid dessa konsekvenser så utförligt.

Författaren skriver:

"Ofta beskrivs konsekvenserna av ett terrorattentat i termer av siffror på antalet döda och skadade. Bakom dessa siffror

finns ytterligare konsekvenser i form av långsiktig påverkan på måendet hos överlevare, anhöriga och hjälparbetare. För varje dödsfall i ett terrorattentat har det beräknats finnas mellan fyra och femtio individer som drabbas av akut stressreaktion eller psykologiskt trauma till följd av attentatet” (s.84).

De samhälleliga institutionerna måste kunna avbryta ett pågående attentat. Krisinformation till allmänheten är därför viktig. Eftersom terrorister använder sig av sociala medier för att sprida fruktan och rädsla men även desinformation, måste krisinformationen kunna fungera på ett bra sätt. Stressfulla situationer påverkar också människors möjligheter att kunna ta till sig information och koordinera informationsmängden. Här har socialarbetare stora utmaningar att kunna agera, ge stöd, informera och koordinera vid stressfulla situationer.

Finns det då några invändningar som kan göras mot boken? Katie Cohen är psykolog och analytiker som skriver utifrån sina forskningsområden på ett klart och tillgängligt vis. Det är en absolut styrka. Hon nämner posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) som ett av de vanligaste tillstånden som kan uppstå efter attentat. Det skulle ha varit intressant att få läsa mer om olika reaktioner, rädslor, stress men även om olika copingstrategier, det vill säga hur människor hanterar situationerna.

Boken hade också vunnit på att ha några diskussionsfrågor efter respektive kapitel. Det är komplicerade perspektiv som beskrivs och ur ett läsarperspektiv skulle diskussionsfrågor kunna stimulera när studenter träffas för att samtala om innehållet.

Författaren har på ett utomordentligt sätt lyckats beskriva det som finns bakom terrorbrott. Boken fångslar läsaren genom språket och innehållet är lätt att ta till sig även om det finns gott om facktermer. I slutet finns en omfattande

litteraturlista för den som vill fortsätta att läsa om terrorismstudier och terrorbrott historiskt och i modern tid.

Det här är en bok som definitivt har en plats i bokhyllan eftersom den angår vårt samhälle ur ett demokratiskt och ur ett säkerhetsperspektiv. Men den får inte lov att stanna där. Den är så pass angelägen och konkret att den måste komma till användning. Jag tror att texten kan användas i seminariediskussioner och ge olika ingångar för till exempel studenter som ska skriva vetenskapliga uppsatser vid högskolor och universitet.

Jörgen Lundälv

docent i socialt arbete vid institutionen för socialt arbete,
Göteborgs universitet

Kriminologiska perspektiv på Terrorbrott

Katie Cohen

Liber AB

2023

